

סוגיית מוציא שם רע - דין דרישה וחקירה בעדות אשת איש

גט כי עדים שבאים לאסרה צריכין דרישה וחקירה הואיל והיא מכחישתן וכל זמן שלא נחקרה עדותן יכולין לומר אנוסין [נ"א: מבדיקין] היינו כדתניא בתוספתא (כתובות פ"ב ה"א, סנהדרין פ"ו ה"ו) ועוד כי זה המעשה שייך לדין מרומה וכל דין מרומה צריך דרישה וחקירה (סנהדרין לב:).

ה. שו"ת הרא"ש כלל מו סימן א

תחלה אני כותב שלא כהוגן עשו שקבלו העדות שלא בפני האשה ושלא בפני בעלה שכבר נשאה שיבא בעל השור ויעמוד על שורו. ועוד היה ראוי שעדות זו תתקבל בפני גדולי ישראל הבקיאם בדרישה שידרשו ויחקרו היטב כדי שלא לאסור אשה על בעלה. דתני' בשילהי יבמות (דף קכב ב) אין בודקים עדי נשים בדרישה ובחקירה רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים בודקין עדי נשים בדרישה ובחקירה. וקא מיפלגי בדרכי חנינא דאמר רבי חנינא דבר תורה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה וחקירה שנאמר משפט אחד יהיה לכם ומפני מה אמרו בדיני ממונות לא בעי דרישה וחקירה כדי שלא תנעול דלת בפני לוין. ובהא דא מיפלגי מר סבר כיון דאיכא כתובה למשקל כדיני ממונות דמיא ומר סבר כיון דקא שרינן אשת איש לעלמא כדיני נפשות דמיא. ובנדון זה לאסור אשה על בעלה הכל מודים דבעינן דרישה וחקירה ולקבל העדות בפני בעלי הדין ובפני גדולי ישראל שידעו לחקור ולדרוש ולא להסתיר עצה במחשכים ולהוציא לעז על האשה היושבת תחת בעלה.

ו. רמב"ם הלכות עדות פרק ג הלכה א

אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה וחקירה, שנאמר משפט אחד יהיה לכם, אבל אמרו חכמים כדי שלא תנעול דלת בפני לוין אין עדי ממון צריכין דרישה וחקירה, כיצד אמרו העדים בפנינו הלוה זה את זה מנה בשנה פלונית, אף על פי שלא כיוונו את החדש ולא את המקום שהלוה בו ולא את המנה אם היה ממטבע פלוני או ממטבע פלוני עדותן קיימת.

ז. רמב"ם הלכות עדות פרק ג הלכה ג

אף על פי שאין עדי ממונות צריכין דרישה וחקירה אם הכחישו העדים זה את זה בדרישות או בחקירות עדותן בטילה, ואם הכחישו העדים זה את זה בבדיקות עדותן קיימת, כיצד אחד אומר בניסן לוה ממנו והשני אומר לא כי אלא באייר, או שאמר האחד בירושלים והשני אומר לא כי אלא בלוד היינו עדותן בטילה, וכן אם אמר האחד חבית של יין הלוהו והשני אומר של שמן היתה עדותן בטילה שהרי הכחישו בדרישה, אבל אם אמר האחד מנה שחור והשני אומר מנה לבן היה, זה אומר בדיוטא העליונה היו כשהלוהו והשני אומר בדיוטא התחתונה היו עדותן קיימת, אפילו אמר האחד מנה הלוהו והשני אומר מאתים חייב לשלם מנה שיש בכלל מאתים מנה, וכן אם אמר האחד דמי חבית של יין יש לו בידו

א. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ח עמוד א

וחכמים אומרים מוציא שם רע בעשרים ושלושה. וכי יש בו דיני נפשות מאי הוי? - אמר עולא: בחוששין ללעז קמיפלגי. רבי מאיר סבר: אין חוששין ללעז, ורבנן סברי: חוששין ללעז, רבה אמר: כולי עלמא ללעז לא חיישין, והכא בחוששין לכבודן של ראשונים קמיפלגי, והכא במאי עסקינן - כגון דאיכניף בי עשרין ותלתא למידן דיני נפשות, ואיבדור, ואמר להו: דיינו לי מיהא דיני ממונות.

ב. תוספות מסכת סנהדרין דף ח עמוד א ד"ה מוציא שם

מוציא שם רע - פי' בקונטרס שהבעל טוען פתח פתוח מצאתי להפסידה כתובתה וכו' ומפר"ת דכולה שמעת' איירי לענין ק' סלעים שהאב תובע לבעל וחוששים ללעז היינו לעז הדיינים כגון שהביא הבעל עדים שזינתה והוכחשו דמיחייב הבעל השתא ק' סלעים דרבנן סברי בעי כ"ג דאי בג' חיישין שמא אח"כ יבואו עדים שזינתה ויצטרך להוסיף עד כ"ג ואתי להוציא לעז על הראשונים לומר שלפי שלא ידעו לדון הוסיפו עליהן ודוקא הוכחשו אבל הוזמו תו לא חיישין לסהדי אחריני דמוכחא מילתא דאסהדי שקרי מהדר הבעל אבל בהוכחשו או לא כווננו עדותן אכתי אפשר להיות דקושטא הוה קאמרי ואיכא למיחש טפי דילמא אתו אחריני ור' מאיר לא חייש ללעז הדיינים.

ג. תוספות מסכת סנהדרין דף ח עמוד ב ד"ה והביא האב

וצ"ל לפר"ת שהיא מותרת לבעלה כשלא כווננו עדותן או כשהוכחשו דאי לא הכי היכי מחייב ק' סלעים הא לא קרינן ביה (דברים כב יט) ולו תהיה לאשה ויש ללמוד מכאן דאי אתו עדים ואמרו אשת פלוני זנתה דבעי דרישה וחקירה לאוסרה על בעלה וסברא הוא דלא גרע מגזלות וחבלות.

ד. בית יוסף אבן העזר סימן מב

כתב הרשב"א בתשובה (ח"א סי' תקסו) אין בודקין עידי נשים בדרישה וחקירה בין בגירושין בין בקידושין דקיי"ל כת"ק דרבי עקיבא ורבי טרפון (יבמות קכב:) וכן דעת הגאונים והרמב"ם (פי"ג מגירושין הכ"ח) והרמב"ן (שם ד"ה הא) וכו' וכתב הריב"ש בסימן קצ"ג (מח. סוף דיבור ראשון) אין בודקין עידי נשים בדרישה וחקירה דלדיני ממונות מדמינן להו והוא הדין לכל דיני קידושין וגירושין דהא טעמא דשלא תנעול דלת בפני לוין איתיה נמי בגיטין וקידושין כדאמרין לענין ב"ד של הדיוטות דטעמא דלא בעינן מומחין משום שלא תנעול דלת כדאיתא בפ"ק דסנהדרין (ג.) וכו' כתב המרדכי בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין סי' תשיא) נשאל ר"י על אחד שהטעה להעיד עדות שקר והשביעם להעיד שקידש אשה אחת ולבסוף חזר בו אחד מן העדים והשיב ר"י להצריך גט להסיר הלעז ולולי כן לא היתה נזקקת לכך כי מן הדין יש לפטרה בלא

וזה אומר דמי חבית של שמן משלם בפחות שבדמים וכן כל כיוצא בזה.

ח. ספר התרומות שער כט חלק ד אות א

והיכא שהעיד עד אחד ואמר באחד בניסן לזה פלוני מפלוני מנה ועד אחד מכחישו ואומר לו כל אותו היום הייתי עם המלוה ולא ראיתי שהלוה לו כלום, אך באמת ראיתי שבאחד בתשרי הלוה לו מנה. בזה מהו שיצטרפו, כיון דקי"ל בעלמא הלוואה אחר הלוואה מצטרפין, מי אמרין אף על גב שהכחישו זה לזה כיון דתרוויהו אמנה מיהת מסהדי שהלוה לו מצטרפין, כדקי"ל דעדות המכחשת זו לזו בבדיקות כשרה בדיני ממונות, כגון זה אומר מנה שחור וזה לבן, והוא הדין כשמכחישין זה לזה בחקירות. או דילמא דוקא בבדיקות, אבל בחקירות לא מצטרפי.

ובזה מצאנו דעות חלוקות. כי יש אומרים שמצטרפין, דעדות המכחשת בחקירות כשרה בדיני ממונות. והאי דנקט בדיקות משום דקי"ל בהודאות והלואות אין דנין אותן בדרישה וחקירה. ויש חולק ואומר דדוקא נקט מכחשת בבדיקות, אבל בחקירות ודאי פסולה ולא מצטרפי. וזהו דעת ה"ר משה ז"ל שכתב בספר שופטים, אף על פי שאין דיני ממונות צריכין דרישה וחקירה, אם הכחישו העדים זה לזה בחקירות או בדרישות עדותן בטלה, ואם בבדיקות עדותן קיימת. כיצד, אחד אומר בניסן לזה ממנו ואחד אומר לא כי אלא באייר עדותן בטלה, שהרי הוכחשו בחקירה, אבל אם אמר האחד מנה שחור והאחד מנה לבן עדותן קיימת, ע"כ.

וראיתי כי הכריעו חכמי לונגל דלא מצטרפי, ולא מטעמיה ידיה, דודאי מיתחזי דאפילו בחקירות אם אין מכחישין זה לזה, כגון זה אומר בשנים בחדש ראינו אני ואתה שלוח פלוני מפלוני מנה וזה אומר בחמשה בחדש ראינו אני ואתה שלוח פלני מפלני מנה, אף על גב דלא מצטרפי בדיני נפשות מצטרפי בדיני ממונות, דתרוויהו מודו דמנה הלוהו. אבל הכא דמכחשי דלאו באחד בניסן הלוהו, אלו שתקו ולא אמרו בתשרי הלוהו אי אתה מודה דעד אחד בהכחשה לא מהימן ולא הוי דינו אפילו כעד אחד, ואפילו בשבועה לא מיחייב, השתא דאמר בתשרי הלוהו מיחייב ומיחשיב עד קמא עד, אלא בודאי משמע דעד קמא לא חשבינן ליה לעד והוי דיניה כעד אחד דאתי לשבועה, ע"כ.

ט. חדושי הר"ן מסכת סנהדרין דף ח עמוד א

ואין לפרש לשיטתו (ר"ת) ז"ל כשהוכחשו אלו העדים שאמרו זינתה מחמת עדים אחרים כשהעידו שביום פ' היתה האשה עמהם דבכה"ג ליכא חיוב ק' כסף דשתי כתות עדים המכחשים זא"ז הוה להו תרי ותרי ועדיין יאמר הבעל שעדיהם הם האמתיים ואין לחייבו מאה כסף אלא ע"כ מיירי כשהוכחשו מעצמן. ושלא ידעו לכוון עדותם. ואפי' בכה"ג אמרו בתוספות ז"ל שלא נראה שיהיה חייב לשלם ק' כסף דכיון דקי"ל דדיני ממונות לא בעי דרישה וחקירה א"כ לגבי הפסד כתובתה מהימנא ומהימנא למיסרי עלוהי והאיך אפשר

שישלם ק' כסף אחרי שהפסידה כתובתה ונאסר' עליו. אלא שרמב"ן ז"ל תירץ קושיא זו ואמר שאעפ"י שבדיני ממונות לא בעי דרישה וחקירה הכא כיון שעיק' העדות הוא בדיני נפשות אעפ"י שיוצאין ממנה דברי ממונות כשם שבטל העדות לד"נ כך הוא בטל לענין ד"מ היוצאין ממנה.

י. בית הבחירה למאירי מסכת סנהדרין דף ח עמוד ב

ומה שיש לנו לערער על פירוש זה והיא הסבה שהצריכנו לכתבו הוא שכל שהוכחשו עידי הבעל ולא נתכוין עדותם אין זה הוצאת שם רע להתחייב במאה כסף ולא עוד אלא שלא נתברר עדין שאינו שם רע אלא שבזו פירשו קצת חכמים לדעתם כגון שבעל ודם בסדינו וטען שלא מצא לה בתולים והביא עדים שזנתה ואם נמצאת עדותם מכוונת ודאי נסקלת על ידם ודם מעלמא אתי אבל מכיון שהוכחשו וסדין מוכיח נתברר שמוציא שם רע הוא.

יא. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף מא עמוד ב

רב כהנא ורב ספרא תנו סנהדרין בי רבה. פגע בהו רמי בר חמא, אמר להו: מאי אמריתו בה בסנהדרין דבי רבה? אמרי ליה: ומאי אמרין בה בסנהדרין גרידתא, ומאי קשיא לך? - אמר להו: מהא דקתני מה בין חקירות לבדיקות, חקירות אחד אומר איני יודע - עדותן בטילה, בדיקות אמר אחד איני יודע ואפילו שנים אומרים אין אנו יודעים - עדותן קיימת. מכדי אידי ואידי דאורייתא היא, מאי שנא חקירות ומאי שנא בדיקות? - אמרי ליה: הכי השתא! בחקירות, אמר אחד איני יודע - עדותן בטילה, דהויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה. בדיקות, אמר אחד מהן איני יודע - עדותן קיימת, עדות שאתה יכול להזימה הוא.

יב. ש"ך חושן משפט סימן לג ס"ק טז

ומה שכתב הנ"י ריש פרק אחד דיני ממונות [י' ע"ב מדפי הרי"ף], דיני ממונות לא בעינן דרישה וחקירה, ומינה דלא בעינן עדות שאתה יכול להזימה, דטעמא דדרישה וחקירה משום דבעינן עדות שאתה יכול להזימה הוא, עכ"ל. ר"ל דלכתחילה לא בעינן לחקור משום עדות שאתה יכול להזימה, דלכתחילה אין מדקדקין בזה משום שלא תנעול דלת בפני לווין. וכמ"ש לקמן לפרש דברי הרמב"ם דפרק ב' מהלכות רוצח [ה"ט] כן ע"ש, ואמרין מסתמא יודעים באיזה יום ובאיזה שעה הוא, ולא בעינן שיעידו בפירוש בענין שתהא ראויה להזמה. אבל אם ידעינן בודאי שאין יודעים באיזה יום ובאיזה שעה והו"ל עדות שאי אתה יכול להזימה, לאו עדות הוא, וכמו שהוכחתי לקמן מן הש"ס ע"ש. וכו' וכן מ"ש הרמב"ם סוף פרק י"ז מהלכות מלוה ולוה [והסמ"ג] [עשין צ"ד] דף קע"ז ע"ד] וז"ל, מכאן אתה למד ששטר שאין בו מקום או זמן כשר, אף על פי שעדות זו אי אתה יכול להזימה, שאין מדקדקין בדיני ממונות בדרישה וחקירה כמו שיתבאר, שלא תנעול דלת בפני לווין וכו' היינו נמי דלענין לכתחילה לא בעינן לחקורם ולידע אם הם עדות שראויים להזמה, ואמרין

מסתמא העדים יודעים המקום והזמן. אבל אי היו העדים לפנינו ולא ידעו, או שהכחישו זה את זה בחקירות, עדותם בטלה משום דבעינן עדות שראויה להזמה,

יג. רמב"ם הלכות עדות פרק ב הלכה ג

היו העדים מרובים שנים מהן כיוונו עדותן בחקירות ובדרישות והשלישי אומר אני יודע תתקיים העדות בשנים ויהרג, אבל אם הכחיש את שניהן אפילו בבדיקות עדותן בטלה.

יד. שו"ת מהר"ם פדואה סימן לב

ועוד דודאי עד אחד אין מכחיש שנים כשהוא סותר אותם בעיקר הדבר דאין דבריו של אחד במקום השנים דדוקא בחקירה ודרישה ששלשתן הן עדות אחת בעיקר הדבר רק בבדיקות וחקירות אינם מכווני' אז פוסל אחד את שנים דעדות אחת הוא וצריך שיהיו מכווני' כדמשמע פרק היו בודקין וכן נראה מהרמב"ם פרק שני דעדות ואין הדבר צריך פני' ולא פני פנים.

טו. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף עג עמוד א

היו שנים מעידין אותו שגנב והן מעידין אותו שטבח, והוזמו על הגניבה - עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה; הוזמו על הטביחה - הוא משלם תשלומי כפל, והן משלמין תשלומי שלשה; א"ר יוסי: בד"א - בשתי עדיות, אבל בעדות אחת - עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה. וכו' וסברוה, דכולי עלמא - תוך כדי דיבור כדיבור דמי, מאי לאו בהא קמפלגי, דרבנן סברי: מכאן ולהבא הוא נפסל, וכיון דמהיאי שעתא קא מיתזמי, אטביחה דקא מיתזמי איתזום, אגניבה דלא מיתזמי לא איתזום; ר' יוסי סבר: למפרע הוא נפסל, וכיון דמיד כי אסהידו הוא דמיפסלי, אי איתזמו להו אטביחה איתזמו להו נמי אגניבה, דהא תוך כדי דיבור כדיבור דמי! אמרי: אי תוך כדי דיבור כדיבור דמי, דכולי עלמא - למפרע הוא נפסל, אלא הכא בתוך כדי דיבור כדיבור דמי קא מיפלגי, רבנן סברי: תוך כדי דיבור לאו כדיבור דמי, ורבי יוסי סבר: תוך כדי דיבור כדיבור דמי.

טז. רמב"ם הלכות עדות פרק י הלכה ב

אי זהו רשע כל שעבר עבירה שחייבין עליה מלקות זהו רשע ופסול, שהרי התורה קראה למחוייב מלקות רשע שנאמר והיה אם בן הכות הרשע, ואין צריך לומר מחוייב מיתת בית דין שהוא פסול שנאמר אשר הוא רשע למות.

יז. רמב"ם הלכות עדות פרק י הלכה ד

ועוד יש שם רשעים שהן פסולין לעדות אף על פי שהן בני תשלומין ואינן בני מלקות, הואיל ולוקחים ממון שאינו שלהם בחמס פסולין שנאמר כי יקום עד חמס באיש, כגון הגנבים והחמסנים אף על פי שהחזיר פסול לעדות מעת שגנב או גזל,

וכן עד זומם אף על פי שהזום בעדות ממון ושלם הרי זה פסול מן התורה לכל עדות, ומאימתי הוא נפסל מעת שהעיד בבית דין, אף על פי שלא הזום על אותה עדות אלא אחר כמה ימים.

יח. כסף משנה הלכות עדות פרק י הלכה ד

ומ"ש אף על פי שהזום בעדות ממון ושלם פירושו שאילו הזום בעדות שאינו של ממון שהרי הוא חייב מלקות כיון שלקה חזר לכשרותו כמבואר פרק י"ב וכל שלא לקה ודאי שאינו נכשר אפילו נתן כמה ממון אבל כשהזום בעדות ממון שהוא משלם ואינו לוקה סד"א כיון ששלם הממון הוכשר קמ"ל דלא דומיא דגנב וחמסן וכמו שיתבאר פ"ב מהלכות אלו מאימתי חזרת מלוי ברבית וכו' והתם כשהחזירו ממון האיסור ואפ"ה לא מתכשרי כיון דעדים דחמס נינהו עד שיעשו תשובה:

יט. רמב"ם הלכות עדות פרק יב הלכה ד

כל מי שנתחייב מלקות בין שעשה תשובה בין שלקה בבית דין חוזר לכשרותו, אבל שאר פסולי עדות שהן פסולין משום ממון שחמסו או שגזלו אף על פי ששלמו צריכין תשובה והרי הן פסולין עד שיודע שחזרו בהן מדרכן הרע.

כ. שולחן ערוך אבן העזר הלכות אישות סימן יז סעיף ט

עד אומר: מת ועד אומר: נהרג, אף על פי שהם מכחישים זה את זה, הואיל וזה מודים שאינו קיים, הרי זו תנשא.

כא. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף קיז עמוד ב

מתני'. אחת אומרת מת ואחת אומרת לא מת, זו שאומרת מת - תנשא ותטול כתובתה, וזו שאומרת לא מת - לא תנשא ולא תטול כתובתה. אחת אומרת מת ואחת אומרת נהרג, ר"מ אומר: הואיל ומכחישות זו את זו - הרי אלו לא ינשאו; ר' יהודה ור' שמעון אומרים: הואיל וזו וזו מודות שאין קיים - ינשאו.

כב. בית יוסף אבן העזר סימן יז

כתב אדוני אבי [הרא"ש] ז"ל בתשובה כלל נ"א סי' ד' אם שנים מעידים שמת אפילו אם יש הכחשה בדבריהם משיאין את אשתו וכו'. לא ידעתי למה תלה דין זה בתשובת הרא"ש שהרי משנה שלמה היא בפרק האשה שלום (ק"ז): אחת אומרת מת ואחת אומרת נהרג רבי מאיר אומר הואיל ומכחישות זו את זו הרי אלו לא ינשאו ורבי יהודה ורבי שמעון אומרים הואיל וזו וזו מודות שאינו קיים הרי אלו ינשאו וידוע (עירובין מו:) דהלכה כרבי יהודה ורבי שמעון והרא"ש עצמו בתשובה ממשנה זו הביא ראיה.

כג. שולחן ערוך אבן העזר הלכות אישות סימן יז סעיף כא

אין בודקין עדי נשים בדרישה וחקירה, ואפילו אם הוכחו בבדיקה, כשרים. ואסור לדרוש ולחקור הרבה (תשובה)

הרמב"ם), אם לא במקום שיש לחוש לערמה או צריך דרישה וחקירה (מהרי"ו סימן ק"נ).

כד. שלטי הגבורים מסכת יבמות דף מג עמוד ב

ה כתב הרא"ש בתשובה אם שנים מעידים שמת אפילו אם יש הכחשה בדבריהם משיאין את אשתו כיון ששניהם מעידין על מיתתו: לשון ריא"ז שני עדים המעידין על מיתת הבעל רק אחד אומר שמת והאחד אומר נהרג הואיל ומכחישין זה את זה אינם נאמנים ואין האשה נותרת על פיהם כמו שביאר מז"ה:

כה. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ל עמוד ב

אמר רב יהודה: עדות המכחשת זו את זו בבדיקות - כשרה בדיני ממונות. אמר רבא: מסתברא מילתיה דרב יהודה באחד אומר בארנקי שחורה ואחד אומר בארנקי לבנה אבל אחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן - אין מצטרפין. וכו' נהרדעי אמרי: אפילו אחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן - מצטרפים.

כו. יד רמ"ה מסכת סנהדרין דף ט עמוד ב

ואיבעית אימא כגון דאיתכחש בבדיקות כגון כליו שחורים או לבנים ולא אתכחש בחקירות כגון באיזה יום ובאיזה שעה ובאיזה מקום שהעדים נעשין זוממין על ידיהן רבי מאיר סבר הכחשה בדבדיקות שמה הכחשה וליכא דיני נפשות ורבנן סברי לא שמה הכחשה דלא רמו סהדי אדעתיהו למיבדק כולי האי ואיכא דיני נפשות וקא מיפלגי בפלוגתא דבן זכאי ורבנן דתנן מעשה ובדק בן זכאי בעוקצי תאנים שהעידו שעשה מעשה תחת התאנה ואמר להן בן זכאי תאנה זו עקציה דקין או גסין ורבנן פליגי עליה ודוקא בבדיקות כי האי גוונא דלא צריכי לענין דינא אבל בבדיקות דצריכא לענין דינא כגון אחד אומר בסייף הרגו ואחד אומר בארירן הרגו דהא צריכי למידע במאי קטליה וכדאמרינן (ב"ק צ' ב) מה אגרוף מיוחד שמסור לעדים אף כל שמסור לעדים עדותן בטלה הדין הוא פירושא דאיסתבר לן בהא שמעתא והיינו דתנן אחד חקירות ואחד בדיקות שהכחישו זה את זה עדותן בטלה ופירושא מעליא הוא:

כז. יד רמ"ה מסכת סנהדרין דף מ עמוד א

והני בדיקות דמכירין אתם אותו כו' לאו רבי יוסי בלחוד קתני להו אלא לרבנן נמי מיבעי להו מיהו הני לאו חקירות דאיירי בהו קרא נינהו דכי איירי קרא בחקירות דמתניא ליה לידי הזמה אבל הני לא מייתו ליה לידי הזמה אלא מגופה דסהדותא נינהו דבעי מידע אי כותי הרג אי ישראל הרג ואי אתרו ביה אל תעבור עבירה שלא תתחייב מיתה פלונית וקיבל עליו התראה דאמר להו על מנת כן אני עושה שנמצא מתיר עצמו למיתה כדמפרש בברייתא לקמן דאי לאו הכי לא מיחייב ובגמרא יליף לה מקראי וכן אעובד ע"ג את מה עבד לפעור או למרקוליס ובמה עבד בזבוח או בקטור או בניסוך או

בהשתחואה כדמפרש לה בברייתא דאי לא פלח בחד מהני אף על גב דעבד גיפוף ונישוק וכיוצא בהן היכא דאין דרך עבודתן בכך לא מיחייב כדמיברר בפרק ארבע מיתות (ס' ב) והא דקתני לקמן גבי בדיקות אפי' שנים אומרים אין אנו יודעין עדותן קיימת לאו אבדיקות כי הני קתני אלא אבדיקות דעלמא דומיא דעוקצי תאנים כגון כליו שחורים וכליו לבנים וכיוצא בהן אבל בדיקות כי הני דלעיל אפי' אחד אומר איני יודע עדותן בטלה:

כח. שולחן ערוך חושן משפט הלכות עדות סימן לד סעיף ט

אין עידי השטר נעשים זוממים עד שיאמרו בב"ד: שטר זה בזמנו כתבנוהו ולא איחרנוהו. אבל אם לא אמרו כן, אף על פי שזמנו של שטר באחד בניסן בירושלים, ובאו עדים והעידו שעדי השטר היו עמהם בבבל ביום זה, השטר כשר והעדים כשרים, שאפשר שכתבוהו ואיחרוהו, וכשהיו בירושלים באחד באדר, כתבו שטר זה שם ואיחרו זמנו וכתבו זמנו בניסן. ואם אמרו: בזמנו כתבנוהו, והוזמו, אם יש שם עדים שיודעים היום שחתמו על זה השטר, או עדים שראו זה השטר וחתימת ידם בו ביום פלוני, כיון שהוזמו, נפסלו למפרע מיום שנודע שחתמו על השטר, שהעדים החתומים הרי הם כמי שנחקרה עדותן בבית דין בעת החתימה. אבל אם אין עדים שראו עדותן, ולא ראו השטר מקודם, אינם נפסלים אלא מעת שהעידו בבית דין שזה כתב ידם, ואמרו: בזמנו כתבנוהו, דאיפשר שביום זה שהעידו בב"ד בו ביום חתמו על השטר שיש לו כמה שנים, והם שיקרו ואמרו: בזמנו כתבנו.